योजना कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन

- गांउपालिका वा नगरपालिकाले पारित गरेको ७ दिन भित्र अध्यक्ष वा प्रमूखले प्रमूखलाई खर्चको अख्तियारी दिइसक्नुपर्ने,
- अख्तियारी प्राप्त भएको १५ दिन भित्र निर्धारित ढांचामा कार्यक्रम स्वीकृत गरी सम्बन्धित विभाग/महाशाखा/शाखा/इकाइ प्रमुख र वडा सचिवलाई लिखित रुपमा योजना कार्यान्वयनको जिम्मा दिनुपर्नेछ।
- योजना कार्यान्वयनको जिम्मा प्राप्त भएको मितिले ७ दिनभित्र सम्बन्धित विभाग/महाशाखा/शाखा र एकाइ प्रमुख र वडा सचिवले कार्यक्रम कार्यान्वयनको कार्यतालिका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

क्रमश:

- प्राप्त कार्यतालिका उपर कुनै संशोधन आबश्यक देखिएमा प्रमूख प्रशासकीय अधिकृतले सुझाव दिन सक्नेछ,यसरी सुझाव प्राप्त भएमा सो समेत समाबेश गरी संशोधित कार्ययोजना सम्बन्धित निकायले पुन: पेश गर्नुपर्नेछ।
- सबै विभाग/महाशाखा/शाखा र एकाइ प्रमूख र वडा सचिवबाट प्राप्त कार्ययोजनालाई एकिकृत गरी प्रमूख प्रशासकीय अधिकृतले एकिकृत कार्ययोजना कार्यपालिका समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ।

कार्यान्वयन विधी

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३, खरिद नियमावली, आर्थिक कार्यविधि ऐन तथा नियमावली र स्थानीय तहहरुले संविधान तथा अन्य प्रचलित कानूनको अधिकार क्षेत्र भित्र रही निर्माण गरेका ऐन नियम अनुसार कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ।
- गाउँपालिका वा नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष शुरु भएको एक महिना भित्र आफ्नो वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना स्वीकृत गरी सो अनुरुप खरिद कार्यको व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।

योजना कार्यान्वयन

- उद्देश्य हासिल गर्न गरिने कृयाकलापहरुको सम
- कार्ययोजनामा योजना कार्यान्वयनको तरिका उल्लेख गरिन्छ ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीले तोके प्रकृया बमोजिम गर्नु पर्ने ।

योजना कार्यान्वयन

- उद्देश्य हासिल गर्न गरिने कृयाकलापहरुको सम
- कार्ययोजनामा योजना कार्यान्वयनको तरिका उल्लेख गरिन्छ ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीले तोके प्रकृया बमोजिम गर्नु पर्ने ।

खरिद विधि

(क) मालसामान निर्माण कार्य वा अन्य सेवा खरिद गर्नुपर्दा

- अन्तराष्ट्रिय स्तरमा खुल्ला बोलपत्र आह्वानगरी
- राष्ट्रिय स्तरमा खुल्ला बोलपत्र आह्वानगरी
- सिलबन्दी दरभाउपत्र आह्वानगरी
- सोझै खरिद गरी
- उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई सहभागी गराई
- अमानतबाट
- एकमुष्ट दर विधिबाट
- क्याटलग सपिङ्ग विधिबाट
- लिमिटेड टेण्डरिङ्ग विधिबाट
- बाइ ब्याक मेथड विधिबाट

खरिद विधि.....

(ख) परामर्श सेवा खरिद गर्नुपर्दा

- प्रतिस्पर्धात्मक प्रस्ताव माग गरी
- सोझै वार्ताबाट

आयोजना कार्यान्वयन प्रकृया

- योजना कार्यान्वयन कार्ययोजनाको स्वीकृती
- बजेटको एकीन
- स्टिमेट तथा डिजाइन तयारी
- लागत अनुमान स्वीकृति
- खरिद विधिको छनोट
- सम्झौता गर्ने
- कार्ययोजना पेश गर्न लगाउने
- कार्यादेश दिने

आयोजना कार्यान्वयनको जिम्मेवारी

पदाधिकारी	जिम्मेवारी
अध्यक्ष वा प्रमुख	बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी दिने, समन्वय गर्ने, कुनै समस्याको समाधान गर्ने।
उपाध्यक्ष वा उपप्रमुख	अनुगमन गर्ने, अनुगमन प्रतिवेदन कार्यपालिकाको बैठकमा छलफल गर्ने ।
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	कार्ययोजना तयार गर्ने, शाखा तथा वडालाई जिम्मेवारी दिने, खरिद विधिको छनोट गर्ने, अनुगमन गर्ने, भुक्तानी दिने।
सम्बन्धित शाखा प्रमुख	उपभोक्ता समितिको गठन गराउने, अभिलेख राख्ने, अनुगमन समितिको सदस्य सचिव भई कार्य गर्ने, भुक्तानीको लागि सिफारिस गर्ने।

आयोजना कार्यान्वयनको जिम्मेवारी

पदाधिकारी	जिम्मेवारी
प्राविधिक (पूर्वाधार) कर्मचारी	पूर्वाधार सम्बन्धी कार्यको सर्वेक्षण गर्ने, डिजाइन गर्ने, लागत अनुमान तयारी गर्ने, अनुगमन गर्ने, सम्झौता गर्ने पक्षलाई आवश्यक सहयोग र निर्देशन दिने।
वडास्तरीय योजनाको हकमा सम्बन्धित वडाध्यक्ष	उपभोक्ता समिति गठन गर्ने, वडास्तरीय योजनाको अनुगमन गर्ने, गापा नपा स्तरीय योजनाको भुक्तानी सिफारिस गर्ने।
सम्झौता गर्ने पक्ष	डिजाइन तथा स्टिमेट तयार गर्न सहयोग गर्ने, स्टिमेट अनुसारको काम सम्पन्न गर्ने, सार्वजिनक परीक्षण गर्ने, अनुगमनको समन्वय गर्ने।
विषयगत समितिका सदस्यहरु	अनुगमन गर्ने कार्यान्वयनको क्रममा देखिएका समस्या समाधानको लागि समन्वय गर्ने।

उपभोक्ता समिति सम्बन्धी व्यवस्था

- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीयतहले संचालन गर्ने आयोजनाको लागि उपभोक्ता समिति गठन, संचालन र ब्यबस्थापन सम्बन्धी कार्यविधी बनाई लागु गर्नुपर्नेछ।
- आयोजना, परियोजना वा कर्यक्रमको निर्माण, संचालन र मर्मत संभारका लागि गठन भएको उपभोक्ता समितिले यो कार्यविधी पूर्णत: पालन गर्नुपर्नेछ।
- उपभोक्ता समितिमा सम्बन्धित आयोजना क्षेत्रको १८ बर्ष पूरा भएको, कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट दोषी नठहरिएको, सरकारी बांकी वक्यौता वा पेश्की फर्श्यौट गर्न बांकी नरहेको र आयोजना क्षेत्रको स्थायी बासिन्दा हुनुपर्ने छ।
- जनप्रतिनिधी, राजनैतिक दलका पदाधिकारी, बहालवाला कर्मचारी र शीक्षक उपभोक्ता समितिमा बस्न पाइने छैन।

उपभोक्ता समिति गठन र संचालनको व्यबस्था (कार्यविधीमा व्यवस्था हुनुपर्ने)

- आयोजनाबाट प्रत्यक्ष लाभपुग्ने उपभोक्ताहरुको आमभेलाबाट आयोजना स्थलमैं ७ देखि ११ जनासम्मको उपभोक्ता समिति गठन हुने।
- समिति गठनको लागि आमभेला हुने मिति, समय, स्थान र बिषय कम्तिमा ७ दिन अघि सार्वजनिक रुपमा जानकारी गराउनुपर्ने।
- गाउंपालिका वा नगरपालिकास्तरीय आयोजना वा कार्यक्रम संचालनका लागि उपभित्ता समिति गठन गर्दा गाउंपालिका वा नगरपालिकाले तोकेको कार्यपालिकाको सदस्य वा कार्यालयको प्रतिनिधीको रोहवरमा गर्नुपर्ने।
- वडास्तरीय आयोजना वा कार्यक्रमको हकमा वडा अध्यक्ष वा वडा सदस्य वा कार्यालयले तोकेको कार्यालयको प्रतिनिधीको रोहवरमा गर्नुपर्ने।

- उपभोक्ता भेलामा योजनाको संक्षिप्त जानकारी र समितिको संरचनाको जानकारी कार्यालयका प्रतिनिधीले गराउनुपर्ने,
- उपभोक्ता समितिमा कम्तिमा ३३ प्रतिशत महिला को प्रतिनिधित्व हुनुपर्ने साथै अध्यक्ष, सचिब र कोषाध्यक्ष मध्ये एकजना महिला हुनुपर्ने।
- एकब्यक्ति एउटा भन्दा बढी उपभोक्ता समितिको सदस्य बन्नसक्ने छैन साथै सगोलको परिवारबाट पनि एक भन्दा बढी ब्यक्ति सदस्य बन्न सक्ने छैन।
- समितिको गठन सकेसम्म सर्वसम्मत गराइनेछ र सर्बसम्मत हुन नसके मात्र बहुमतबाट हुनेछ।
- उपभोक्ताको लागत सहभागितामा संचालन हुने आयोजनाहरुको संचालन उपभोक्ता समितिबाटै गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
- उपभोक्ता समितिबाट गर्नुपर्ने काम निर्माण ब्यबसायी वा अन्य कुनै ब्यक्ति वा संस्थाबाट गरिने छैन।
- कार्यालयले उपभोक्ता समितिको अभिलेख राख्नेछ।

उपभोक्ता समितिको काम, कर्तब्य र अधिकार

- सम्झौता बमोजिम कार्यसम्पादन गर्ने,
- कार्यालयबाट प्राप्त सूचना तथा मार्गदर्शनको जानकारी उपभोक्तलाई गराउने,
- सम्झौता बमोजिम कार्य शुरु गर्दा कार्यालयबाट आबश्यक निर्देशन प्राप्त गर्नुपर्ने भए प्राप्त गरेर मात्र शुरु गर्ने,
- कार्यसम्पादनलाई प्रभावकारी बनाउन समितिका सदस्यहरुको कार्यविभाजन र जिम्वेवारी बाँडफाँड गराउने,
- उपभोक्ता समितिका सदस्यहरुको क्षमता विकास गर्ने,
- सम्झौता बमोजिम कामको परिमाण, गुणस्तर, समय र लागतमा परिवर्तन गर्नुपर्ने भए कार्यालयलाई अनुरोध गर्ने,
- आयोजना वा कार्यक्रमको दीगो व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने।

आयोजना वा कार्यक्रमको कार्यान्वयन तथा ब्यबस्थापन

- लागत अनुमान स्वीकृत गरी आ.व. शुरु भएको १५ दिन भित्र उपभोक्ताबाट संचालन हुने आयोजनाहरुको छनौट गरी कार्यान्वयन योजना बनाउनु पर्नेछ।
- आयोजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि उपभोक्ता समिति र कार्यालय वीच निर्धारित ढांचामा सम्झौता गर्नुपर्नेछ।
- आयोजना वा कार्यक्रमको प्रकृती हेरी कार्यालयले लागत सहभागिताको ढाँचा (नगद, श्रमदान वा बस्तुगत) तोक्नु पर्नेछ।

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

लगानी

बजेट, जनशक्ति

नतिजा

सिंचाइ कुलो २ किमि

उपलब्धि

सिंचाइ सुविधा

प्रभाव

तरकारी खेतीका कारण गरिबी न्यूनीकरण

अनुगमन

मूल्याङ्कन

अनुगमन

- काम भइरहेको समयमा गुणस्तर कायम गर्न गरिने जाँच वा निरीक्षण अनुगमन हो।
- अनुगमन व्यवस्थापकीय कार्य हो। अनुगमन कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने निकाय वा पदाधिकारीबाट गरिन्छ।
- गर्नु पर्ने कामको सुनिश्चितताको लागि अनुगमन गरिन्छ।
- आयोजनाको उद्देश्य बमोजिम काम भइरहेको छ भनी व्यवस्थापनलाई सुनिश्चित बनाउन अनुगमन गरिन्छ।

मूल्याङ्कन

- कुनै काम वा योजनाले राखेको उद्देश्य पूरा भए नभएको एकीन गर्न गरिने जाँच वा परीक्षा मूल्याङ्कन हो ।
- लाभग्राहीलाई योजनाको प्रभाव (माथिल्लो स्तरको उद्देश्य) कस्तो रह्यो भनी गरिने अनुसन्धानमूलक कार्य नै मूल्याङ्कन हो ।
- कुनै आयोजना शुरु हुनु भन्दा अगाडि र योजना सम्पन्न भइसकेपछिको अवस्था बीचको तुलना गर्ने काम हो ।
- मूल्याङ्कन खासगरी तेस्रो पक्षबाट गरिन्छ ।

नतिजा सूचकमा आधारित अनुगमन तथा मूल्यांकन

- यो परिवर्तनको सूचकमा आधारित M&E प्रक्रिया हो।
- यसमा प्रभाव (Impact) सूचक, उपलब्धी (Outcome) सूचक र प्रतिफल (Output) सूचक गरी ३ तहका सूचकका आधारमा क्रमश: लक्ष्य, उद्देश्य र तत्कालको प्रतिफल मापन गरिन्छ।
- सूचकहरु स्पष्ट, सर्बस्वीकार्य, विश्वसनीय, मापनयोग्य र समयवद्ध हुनुपर्छ।
- Output परिणात्मक (Quantitative)प्रकृतिका सूचकमा आधारित हुन्छ भनें, Outcome र Impact तहका सूचकहरु गुणात्मक(Qualitative) प्रकृतिका हुन्छन।

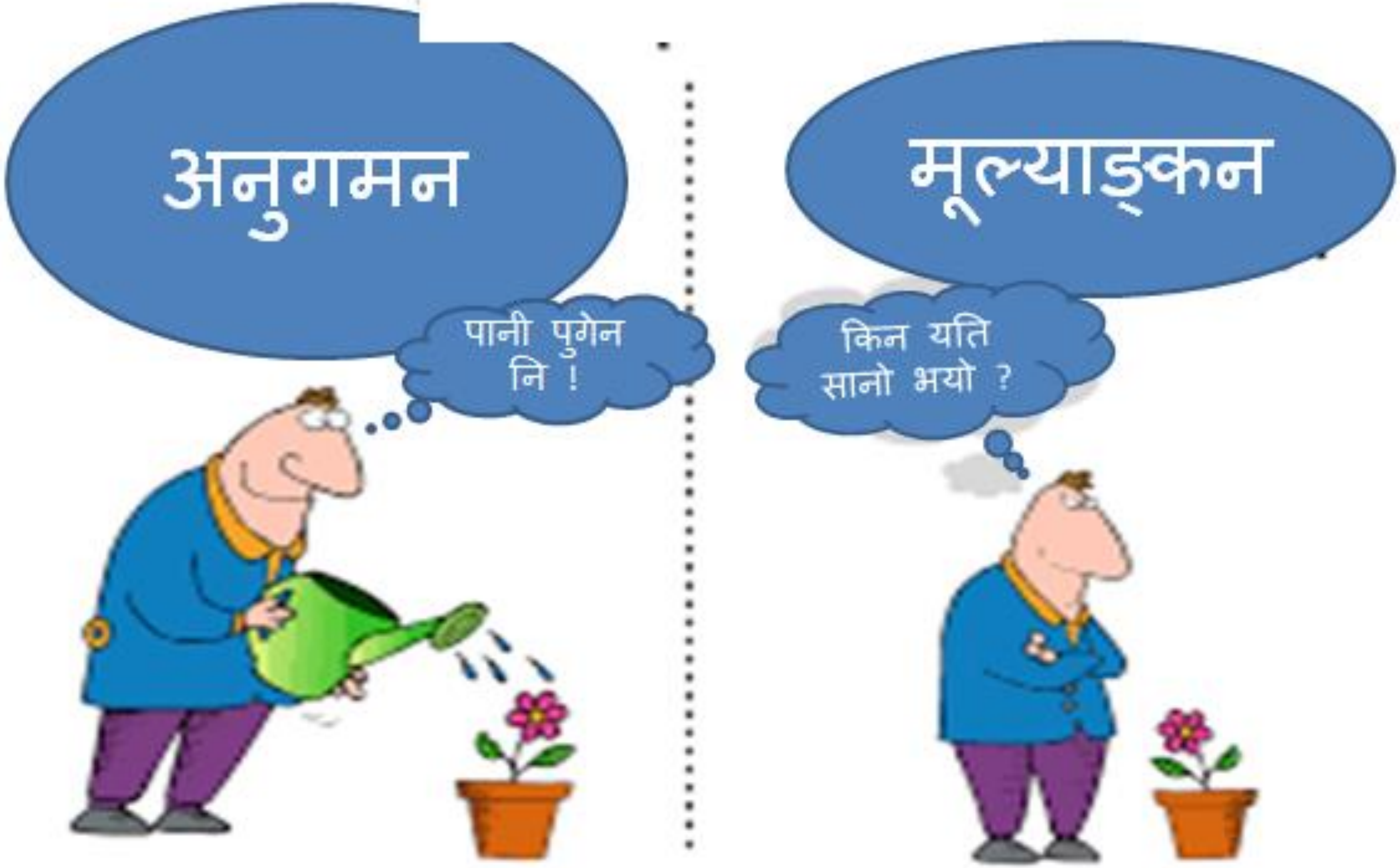
अनुगमन
पानी पुगेन नि !
मूल्याङ्कन
किन यति सानो भयो ?

अनुगमन कस्तो आयोजनाको गर्ने ?

- गा.पा. वा न.पा.बाट स्वीकृत कार्यक्रम वा आयोजनाहरुक
 ।
- गा.पा. वा न.पा.बाट लगानी भएको आयोजनाहरुको ।
- नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त स्रोत साधन मार्फत सञ्चालित आयोजनाहरुको ।
- गा.पा. वा न.पा.को क्षेत्रभित्र गैरसरकारी सस्था मार्फत सञ्चालित आयोजनाहरुको ।

अनुगमनको उद्देश्य

- कार्यतालिका अनसार काम भए नभएको एकीन गर्नु ।
- तोकिएको कामको समय लागत र गुणस्तर कायम गर्नु ।
- कार्यान्वयनको क्रममा भएका गल्ती वा कमजोरी तत्काल सुधार गर्नु ।
- डिजाइन वा कार्यान्वयनमा भएका गल्ती सुधार गरी सार्वजनिक कोषको अपव्यय हुनबाट रोक्नु ।
- आवको अन्तिममा हुने विकास कार्यलाई सुधार गरी समयमै सम्पन्न गराउनु ।

अनुगमनका प्रकार

- निरन्तर अनुगमन
- दिगोपनाको अनुगमन

shutterstock
www.shutterstock.com · 328029728

अनुगमनका तरिकाहरु

- नियमित प्रतिवेदन लिएर
- स्थलगत अवलोकन गरेर
- सरोकारवालाहरुसँग छलफल गरेर
- नागरिक समाजका सँस्थाहरु परिचालन गरेर(मिडिया आदि)
- सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण जस्ता विधिहरु मार्फत

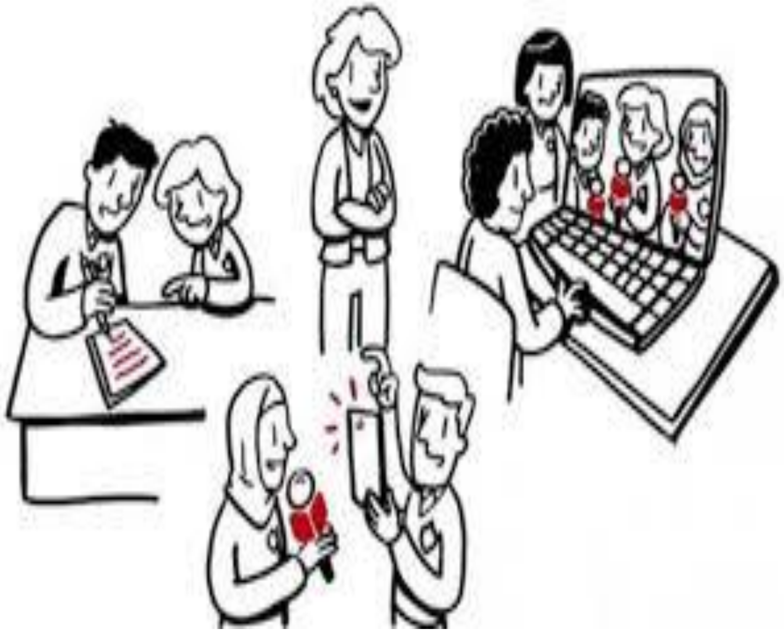

अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी

- स्थानीय तहको कार्य विभाजन नियमावलीले तोकेको पदाधिकारी।
- उपाध्यक्ष वा उपप्रमुख (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४
- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिका सदस्यहरु
- प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र सम्बन्धित शाखा प्रमुख (नियमित कार्य)
- वडा स्तरीय आयोजनाको हकमा वडाध्यक्ष र सदस्यहरु

अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिको गठन

गाउँपालिका वा नगरपालिकाबाट सञ्चालित योजनाको लागत, परिमाण, समय सीमा र गुणस्तरीयताको आधारमा अनुगमन गरी आवश्यक पृष्ठपोषण दिनको लागि निम्न अनुसारको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति गठन गर्नु पर्नेछ।

- उपाध्यक्ष वा उपप्रमुख — संयोजक

  अध्यक्ष वा प्रमुखले तोकेका एकजना

  महिलासहित कार्यपालिकाका सदस्यहरु मध्येबाट — सदस्य

  दुई जना सदस्य

- प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत — सदस्य

- प्रमुख, योजना विभाग/महाशाखा/शाखा र एकाई — सदस्य– सचिव

- समितिले कार्यपालिकाका अन्य सदस्य तथा विषय विज्ञलाई आमन्त्रण गर्नसक्ने

अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण विधी

- कार्यपालिकामा एकीकृत कार्यान्वयन कार्ययोजना पेश गरेको १५ दिनभित्र अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले वार्षिक अनुगमन कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ।

- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले गरेको कामको प्रतिवेदन प्रत्येक २ महिनामा पेश गरी कार्यपालिकाको बैठकमा छलफल गर्नु पर्नेछ ।

- समितिको प्रतिवेदन समेतको आधारमा कार्यपालिकाले योजना कार्यान्वयनमा देखिएका त्रुटीहरु सच्याउन तथा समय र गुणस्तर कायम गर्न सम्बन्धित पक्ष (उपभोक्ता समिति, निर्माण व्यवसायी, परामर्शदाता, तथा कर्मचारी) लाई आवश्यक निर्देशन दिनु पर्नेछ। अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले दिएको निर्देशन पालना गर्नु सम्बन्धित पक्षको जिम्मेवारी हुनेछ।

वडास्तरीय अनुगमन समिति

- आफ्नो वडाभित्र सञ्चालित योजनाको लागत, परिमाण, समय सीमा र गुणस्तरीयताका आधारमा अनुगमन गरी आवश्यक पृष्ठपोषण दिनको लागि निम्न अनुसारको वडास्तरीय अनुगमन समिति गठन गर्नु पर्नेछ ।

- (क) सम्वन्धित वडाको वडाध्यक्ष संयोजक
- (ख) वडा सदस्यहरु सदस्य (ग) वडा सचिव सदस्य– सचिव

समितिमा आवश्यकता अनुसार अन्य कर्मचारीलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ । समितिले अनुगमन गर्दा देखिएका विषयका सम्बन्धमा अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिलाई नियमित रुपमा जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

उपभोक्ताबाट संचालित आयोजनाहरुको अनुगमन

- अनुगमन समितिको व्यवस्थाः
- (क) आयोजना, परियोजना र कार्यक्रम तोकिएको गुणस्तर, परिमाण र समयमा सम्पन्न गर्न गराउन उपभोक्ता समितिले सम्पादन गर्ने कार्यको अनुगमन गरी आयोजना, परियोजना तथा कार्यक्रमको गुणस्तर, परिमाण सुनिश्चित गर्न उपभोक्ता भेलाबाट कम्तिमा एक जना महिला सहित ३ देखि ५ सदस्यीय एक अनुगमन समिति गठन गर्नु पर्नेछ ।
- (ख)यसरी गठित अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः
- (१) आयोजनाको कार्यान्वनमा सहजीकरण गर्ने तथा देखिएका बाधा, व्यवधान र समस्या समाधानका लागि आवश्यक निर्देशन दिने,
- (२) आयोजनाको कार्यान्वयन कार्यतालिका अनुसार काम भए नभएको यकीन गर्ने र नगरेको पाइएमा सम्बन्धित पक्षलाई सचेत गराउने,
- (३) उपभोक्ता समितिले संचालन गर्ने आयोजाना, परियोजना, कार्यक्रमहरुसंग सम्वन्धित अन्य कार्य गर्ने ।

आयोजना मूल्यांकन

- गाउँपालिकाले ५ करोड, नगरपालिकाले १० करोड र उपमहानगरपालिका र महानगरपालिकाले २५ करोड भन्दा वढी लागतका आयोजनाको योजना सम्पन्न भएको २ बर्षभित्र तेस्रो पक्षबाट प्रभाव मूल्यांकन गराउनु पर्ने छ ।

धन्यवाद !